

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет: *історії та права*

Кафедра: *філософії, політології та міжнародних відносин*

ФІЛОСОФІЯ ОСОБИСТОСТІ

СИЛАБУС

2020 – 2021 навчальний рік

Силабус це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з кожного предмета, що оновлюється на початок кожного навчального року.

Силабус розробляється відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця відповідного рівня та згідно навчального і робочого навчального планів, з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри філософії, політології та міжнародних відносин.

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри (Ю.В. Харченко)

Розробник: доктор філософських наук, доцент кафедри філософії, політології та міжнародних відносин

1. Ел. адреса:

Інша контактна інформація:

2. Опис навчальної дисципліни: Філософія особистості

Спеціальність:	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Освітньо-професійна програма:	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Форма навчання:	Денна/Заочна
Курс:	I
Семестр:	II

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4,5	Вибіркова
Блоків – 3	
Загальна кількість годин – 135	
Тижневих годин для денної форми навчання: 1	
Лекції	20 год
Практичні, семінарські	16 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	99 год.
Вид підсумкового контролю:	Залік
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами.	<i>Філософія, соціальна філософія, філософська антропологія, філософія політики, філософія історії, людина і політика, політичні комунікації, політична риторика, теорія аргументації в політиці, логіка, психологія тощо.</i>

3-4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Філософія особистості» є: виявлення духовної та соціальної ролі людини як суб'єкта всіх видів діяльності у її взаємодії з іншими суб'єктами, а також із багатовимірним середовищем проживання – природним, суспільним і духовним просторами; дослідження систем: людина-світ, людина-природа, людина-суспільство, людина-спільність людей, людина-людина, людина-машина.

Предметом дисципліни «Філософія особистості» є сукупність актуальних і потенційних філософських підходів щодо сутності методологічних проблем особистості, світоглядно-методологічне осмислення системи «світ-природа-суспільство-людина-особистість-духовна особистість».

Завдання:

- на основі поєднання фундаментальних знань із філософії, філософської антропології, філософського психоаналізу, етики, релігієзнавства, культурології та сучасної філософської методології підготувати компетентних фахівців із розвинутою рефлексією та свідомою громадянською позицією;
- сприяти засвоєнню здобувачами вищої освіти не лише досвіду філософського осмислення теоретичних та методологічних проблем сучасної людської особистості, а й виробленню в них високого рівня фахової культури;
- навчити студентів застосовувати філософську методологію при аналізі психічних явищ, станів і процесів, структури психіки, а також при порівнянні понять «індивід», «особа», «особистість», «індивідуальність»;
- сприяти поглибленню світоглядних позицій майбутніх магістрів, стимулювати їх до філософського переосмислення ролі сучасної духовної людини;
- сприяння світоглядному самовизначенню здобувачів вищої освіти.

Після вивчення курсу студент повинен:

знати:

- основну проблематику соціально-філософської теорії особистості, сучасні різновиди соціально-філософського мислення;
- основні принципи аналізу суспільного і соціального як відношень, типологію особистостей та природу фундаментальних соціальних відношень;
- специфіку соціальної структури суспільства та своєрідність становлення соціальної структури в сучасній Україні;
- характер антиномічності соціального та індивідуального в життєдіяльності людини;
- природу соціально-філософської рефлексії щодо основних сфер соціального буття суспільства та індивіда (економіка, політика, право, культура, історія);
- пріоритетні проекти сучасної соціальної стратегії;

уміти:

- обґрунтувати багатомірний і суперечливий характер сучасних соціокультурних феноменів та плюралістичність існуючих соціально-філософських підходів до вирішення проблеми особисті;
- орієнтуватися в концептуальному апараті (основні поняття, принципи, методи сучасної філософії), розуміти його полісемантичність;
- розкрити обмеженість класичного гуманітарного пізнання (антропоцентризм, соціоцентризм, сайєнтизм) та особливості «гуманітарного повороту» в сучасних умовах (антропологічність, екзистенційність, гуманітаризація наукових теорій);

розуміти:

- основні тенденції та закономірності розвитку філософської методології щодо актуальних проблем сучасної психології;
- основні структурні елементи філософської методології та її місце в системі сучасної філософії особистості;
- принципи філософського аналізу метанаукових і світоглядно-методологічних проблем сучасної психології;
- суть розвиненої філософської рефлексії.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у студента мають бути сформовані такі компетентності:

ІК Здатність розв'язувати комплексні теоретичні та практичні задачі і проблеми під час професійної діяльності в галузі міжнародних відносин, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій та регіональних студій або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

ЗК1 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7 Здатність працювати в команді.

СК1 Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК3 Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК4 Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5 Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК10 Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Програмні результати навчання відповідні компонентам освітньої програми:

PH 2 Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

PH 3 Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

PH 10 Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.

PH 12 Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

PH 13 Брати участь у професійній дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

PH 14 Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

5. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. <i>Особистість як об'єкт дослідження сучасної філософії</i>		4	2			20		0	0			0
Тема 2. <i>Місце філософії особистості в системі філософських знань</i>		4	2			20		0	0			0
Тема 3. <i>Людина та особистість. Духовність і мораль</i>		2	2			15		0	0			0
Тема 4. <i>Початки філософії особистості в древніх філософсько-світоглядних системах</i>		4	3			20		0	0			0
Тема 5. <i>Вплив християнства на формування філософії особистості</i>		4	3			10		0	0			0
Тема 6. <i>Становлення філософії особистості в періоди Нового та Новітнього часів</i>		2	4			14		0	0			0
Усього годин		20	16			99		0	0			0

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особистість в системі соціального знання. План Особистість та соціальне середовище. Мега-, макро- та мікросередовище. Поняття «людина». Феномен людини. Структура особистості. Соціалізація особистості. Свобода та відповідальність особистості. Детермінація свободі людини.	5 год.
2	Тема 2. Місце особистості у соціальному бутті суспільства План Місце особистості у соціальній структурі суспільства. Спільнота людей. Етнічні форми спільнот та їхній вплив на особистість. Сім'я та шлюб. Особливості формування особистості в сім'ї.	5 год.
3	Тема 3. Свідомість як феномен людини. Вплив свідомості на особистість План Роль психіки в теорії особистості, природа та відображення. Структура психіки. Вплив свідомого та несвідомого на духовне життя особистості. Детермінація свідомості. Конструктивне й деструктивне в особистості. Культ особистості. Архетип як центр самості особистості. Трансценденція особистості.	6 год.

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 4. Раціональне та ірраціональне в теорії особистості</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>Активність свідомості. Особистість на перетині колективного та індивідуального. Онтологічний та антропологічний аспекти проблеми свідомості й формування творчої особистості.</p> <p>Парапсихологічні явища та їхній вплив на масову свідомість індивідів та індивідуальну свідомість особистості.</p>	35 год.
2	<p>Тема 5. Природа, життя та людська особистість</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>Концепція біосфери та її вплив на теорію особистості.</p> <p>Взаємозв'язок біосфери і людини.</p> <p>Концепція ноосфери, теорія інформації та духовна особистість.</p>	30 год.
3	<p>Тема 6. Духовне життя суспільства та місце особистості в ньому</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>Особистісний простір як особливий часово-просторовий континуум.</p> <p>Взаємозв'язок минулого, теперішнього і майбутнього у особистісній просторовій конструкції.</p> <p>Духовне життя, духовна діяльність, духовна культура як виміри особистісного простору.</p> <p>Вплив техногенної цивілізації на духовний особистісний простір. Конфлікт духовної особистості та штучного інтелекту.</p> <p>Взаємодія систем: «реальне-віртуальне», «людина-машина».</p>	34 год.
	Разом	99 год

8. Література для вивчення дисципліни.

Основна:

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. – СПб.: Питер, 2001. – 288 с.
2. Андерсон Д.Р. Когнитивная психология. – Изд. 5-е. – СПб.: Питер, 2002. – 496 с.
3. Асмолов А.Г. Личность как предмет психологического исследования. – М., 2004. – 286 с.
4. Асмолов А.Г. По ту сторону сознания: Методологические проблемы неклассической психологии. – М.: Смысл, 2012. – 480 с.
5. Булатов М.О. Філософський словник. – К.: Стилосо, 2009. – 575 с.
6. Василюк Ф.Е. Методологический анализ в психологии. – М.: Изд-во Смысл; Эксмо, 2008. – 240 с.
7. Витгенштейн Л. Заметки о философии психологии: Философия. – Т. 1: Пер. с нем. С.Д. Латушкина / Под ред. В.В. Анашвили. – М., 2001. – 326 с.
8. Вовк В.М., Кравець В.М., Симон Ю.С. та ін. Словник основних термінів з філософських дисциплін. – К.: КНУВС, 2006. – 120 с.
9. Выготский Л.С. Психология развития человека. – М.: Изд-во Смысл; Эксмо, 2005. – 324 с.
10. Дружинин В.Ф. Философские основы психологии. – М.: Изд-во МНЭПУ, 1997. – 334 с.
11. Зинченко В.П. Преходящие и вечные проблемы психологии. Послесловие / Р.Л. Аткинсон и др. // Введение в психологию. – СПб.–М., 2003.
12. Когнитивная психология. – Изд. 6-е. – СПб.: Питер, 2006. – 589 с.
13. Костицкий М. Філософські та психологічні проблеми юриспруденції: Вибр. наук. пр. – Кн. 1. – Чернівці: Рута, 2009. – 580 с.
14. Костицкий М.В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. – К.: Вища школа, 1990.
15. Костицкий М.В. Ренесанс натурфілософії або всезагальні (космічні) закони як джерело права: Академ. читан. – Вип. 15. – К.: АПрН України, Київський регіональний центр, 2010. – 24 с.
16. Курпатов А., Алехин А. Философия психологии. Новая методология. – М.: Олма Медиа Групп, 2012. – 448 с.
17. Лекторский В.А. О некоторых философских уроках З. Фрейда // Вопросы философии. – 2000. – № 10.
18. Леонтьев О.Н. Философия психологии. – СПб., 2012. – 203 с.
19. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: В 2 т. – К.: Ваклер, 2002.
20. Пенроуз Р. Тени разума: в поисках науки о сознании. – М.–Ижевск: Институт компьютерных исследований, 2005. – 688 с.
21. Прист С. Теории сознания: Пер. с англ. и пред. А.Ф. Грязнова. – М.: Наука, 2000.
22. Проблема человека в западной философии. – М., 1988. – 511 с.
23. Психология критического мышления. – СПб.: Питер, 2000. – 512 с.
24. Психология: комплексный подход / Под ред. М. Айзенка. – Минск: Новое знание, 2002. – 832 с.
25. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навч.-метод. посіб. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
26. Робинсон Д.Н. Интеллектуальная история психологии: Пер. с англ. М.К. Тимофеевой. – М., 2005.
27. Робинсон Д.Н. Интеллектуальная история психологии: Пер. с англ. М.К. Тимофеевой. – М.: Гардарики, 2005.

28. Роменець В.А. Історія психології XVIII ст. Епоха Просвітництва. – К.: "Либідь", 2006. – 464 с.
29. Роменець В.А. Історія психології XIX – початок XX ст. – К.: "Либідь", 2007.
30. Роменець В.А. Історія психології. Стародавній світ. Середні віки. Відродження. – К.: "Либідь", 2005. – 333 с.
31. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. Человек и мир. – СПб.: Питер, 2003. – 512 с.
32. Серль Д. Открывая сознание заново. – М.: Наука, 2002.
33. Соколова Е.Е. Тринадцать диалогов о психологии: Хрестоматия. – М., 1994.
34. Стивенсон Л. Десять теорий о природе человека: Пер. с англ. В.В. Васильева. – М., 2004. – 556 с.
35. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2008. – 748 с.
36. Філософський словник соціальних термінів / [ред. кол.: В.П. Андрущенко та ін.]. – Х.: Р.И.Ф., 2005. – 672 с.
37. Фромм Э. Бегство от свободы: Человек для себя. – Минск, 2008. – 447с.
38. Хант Г. О природе сознания. – М., 2004. – 311с.
39. Юридична енциклопедія / [ред. Ю.С. Шемшученко]; НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – Т. 4: Н–П. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім. М.П. Бажана, 1998. – 720 с.
40. Юридична психологія: Підруч. / За заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєва. – К.: КНТ, 2007. – 360 с.

Підручники:

1. Андрущенко В.П. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навчальний посібник / В. П. Андрущенко, Т. І. Андрущенко, Г. І. Волинка [та ін.]; за ред. Г. І. Волинки. – К.: Каравела, 2009. – 368 с.
2. Базалук, О. А. Философские проблемы космологии : монография / О. А. Базалук, И. В. Владленова. – Х. : Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т, 2013. – 190 с.
3. Буслинський Володимир. Основи філософських знань: Підручник / В. Буслинський, П. Скрипка. – 3-тє вид., стереотип. – Л.: Новий Світ, 2010. – 351 с.
4. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – К.: Наукова думка, 1997. – 286 с.
5. Гусев В. Вступ до метафізики: навч. посібник / В. Гусев. – К.: Либідь, 2004. – 487 с.
6. Данильян, О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. – 2-ге вид., допов. і переробл. – Х. : Право, 2012. – 312 с.
7. Дольська, О. О. Філософія сучасного суспільства : навч.-метод. посіб. / О. О. Дольська. – Харків : Підручник НТУ "ХПІ", 2012. – 180 с.
8. Дулуман Євграф. Філософія: курс лекцій / Є. Дулуман, Н. Анацька. – К., 2013. – 236 с.
9. Історія української філософії. Підручник / Горський В.С., Кислюк К.В. – К.: Либідь, 2004. – 488 с.
10. Історія філософії: підручник/ ред. В.І.Ярошевець. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. – 268 с.
11. Крымский С.Б. Философия как путь человечности и надежды. – К.: Курс, 2000. – 308 с.
12. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. - Мюнхен - Львів: Б.и., 1995. – 164 с.
13. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вузів. – К.: Абрис, 1995. – 336 с.
14. Огнев'юк В. Філософія. Історія філософії: Підручник / В. Огнев'юк, І. Утюж. – К.: Грамота, 2010. – 256 с.
15. Основи філософських знань. Підручник / В.А.Буслинський, П.І.Скрипка. – Львів, 2004. – 352 с.
16. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: [Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти Ш-ГУ рівнів акредитації]. – 3-тє видання, перероб. і доповн. / В.Л. Петрушенко – Львів: «Новий Світ-2000», 2003. – 506 с.
17. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: Навч. посібник. – К.: Центр навч. л-ри, 2006. – 624 с.
18. Попович М. Григорій Сковорода: Філософія свободи. – К.: Майстерня Білецьких, 2007. – 256 с.
19. Сидоренко О. Філософія: Підручник / О. Сидоренко, С. Корлюк, М. Філяпіп та ін.; за ред. О. Сидоренка. – К.: Знання, 2010. – 414 с.
20. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навчальний посібник. – К.: Ваклер, 1996. – 428 с.
21. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. Соціальна філософія: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 272 с.
22. Філософія історії. Підручник. Бойченко І.В. – Х.: Прапор, 2006. – 656 с.
23. Філософія. Підручник. /Бичко І.В., Бойченко І.В., Табачковський В.Г. та ін. – К.: Либідь, 2001. – 408 с.
24. Філософія : підручник / Л. В. Губерський [та ін.]; ред. Л. В. Губерський; худож. О. Д. Кононученко. – Харків : Фоліо, 2013. – 510 с.
25. Філософія: Підручник / За заг. ред. В. Ярошовця. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 648 с.
26. Філософія: Навчальний посібник. / За ред. І.Ф.Надольного. – Київ: Вікар, 2002. – 584 с.
27. Філософія : хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2012. – 621 с.
28. Щерба С. Філософія: Підручник / С. Щерба, О. Заглада. – К.: Кондор, 2011. – 548 с.
30. Ярошевець В. Історія філософії: Підручник / В. Ярошевець, І. Бичко, В. Бугров та ін.; за ред. В. Ярошовця. – К.: ПАРАПАН, 2002. – 774 с.

Інтернет-ресурси програми з підготовки до вступних випробувань:

1. Офіційний сайт ТНУ ім. В.І. Вернадського <http://tnu.edu.ua>
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [https:// www.nbuv.gov.ua](https://www.nbuv.gov.ua)
3. Електронна бібліотека матеріалів з філософії кафедри філософії Київського політехнічного інституту http://philosophy.kpi.ua/p/blog-page_26.html
4. Електронна бібліотека матеріалів з філософії Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди <https://www.filosof.com.ua/links.htm>
5. Онлайн-бібліотека навчальної літератури <http://www.vuzUib.su>